

'You can't limit yourself to one country'

Citation for published version (APA):

Akom Ankobrey, G. A. S. (2022). *'You can't limit yourself to one country': Mobility trajectories and transnational engagements of young Dutch-Ghanaians*. [Doctoral Thesis, Maastricht University]. Maastricht University. <https://doi.org/10.26481/dis.20220602gaa>

Document status and date:

Published: 01/01/2022

DOI:

[10.26481/dis.20220602gaa](https://doi.org/10.26481/dis.20220602gaa)

Document Version:

Publisher's PDF, also known as Version of record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

Nederlandse samenvatting

Introductie

Participatie in transnationale activiteiten, waaronder reizen naar het land van ‘herkomst’, is onderdeel van de dagelijkse realiteit van jongeren met een migratieachtergrond. Deze praktijken worden echter veelal gezien als problematisch in politieke debatten in het Globale Noorden over de integratie van migranten en hun nakomelingen. Meer recentelijk echter, pogen Europese regeringen migranten te stimuleren om zich in te zetten voor de ‘ontwikkeling’ van hun ‘thuisland’. Hoewel deze posities – de één gekenmerkt door een pessimistische en de ander door een optimistische ondertoon – in strijd lijken met elkaar, hebben ze beiden als onderliggend doel om migratiestromen te reguleren. Ze berusten bovendien op het idee dat mobiliteitspatronen lineair zijn: mensen migreren één keer, of keren permanent terug naar het ‘herkomstland’ indien ze mobiel blijven. Dit beeld van mobiliteit doet geen recht aan de ervaringen van jongeren met een migratieachtergrond.

Recentelijk onderzoek laat zien dat een aanzienlijk aantal jongeren met een migratie achtergrond regelmatig op en neer reist tussen het land waar zij wonen en het land waar zijzelf of hun ouders geboren zijn. Er is echter weinig bekend over de impact van degelijke mobiliteit op de levens van jongeren. Toch heerst er bij beleidmakers de assumptie dat transnationale mobiliteit de levens van jongeren negatief beïnvloedt. Maar hoe ervaren jongeren mobiliteit zelf? En hoe vormen deze ervaringen hun *engagements* met het land van ‘herkomst’?

Om deze vragen te onderzoeken richtte ik mij op de casus van jongeren met een Ghanese achtergrond in Nederland. Onderzoek laat zien dat mensen van Ghanese komaf in de diaspora vaak organisaties op zetten die hen verbinden met het land van ‘herkomst’, zoals groepen die ontwikkelingsprojecten opzetten in de steden waar ze vandaan komen. Degelijke transnationale praktijken hebben veel aandacht getrokken van onderzoekers. Studies over jongeren met een Ghanese achtergrond in de diaspora zijn daarentegen relatief nieuw en richten zich voornamelijk op jongeren die in de Verenigde Staten en in het Verenigd Koninkrijk wonen. Binnen de Nederlandse context gaat de meeste aandacht uit naar jongeren die onderdeel zijn van de meer gevestigde migrantengroepen, zoals de nazaten van Turkse en Marokkaanse ‘gastarbeiders’. Echter, als een relatief recente migrantengroep krijgen Nederlandse-Ghanezen

te maken met striktere immigratiewetten dan oudere migrantengroepen. Dit is belangrijk om in acht te nemen omdat het van invloed is op de manieren waarop Nederlandse-Ghanezen transnationaal actief zijn.

Tegen deze achtergrond behandelde deze dissertatie de volgende onderzoeksvraag: *Hoe vormen de mobiliteitstrajecten van Nederlands-Ghanese jongeren hun transnationale connecties in de overgang naar volwassenheid?* Om deze vraag te beantwoorden heb ik 17 maanden etnografisch onderzoek gedaan onder 36 deelnemers in Den Haag en omgeving, en tijdens de reizen van een aantal jongeren naar Ghana. De voornaamste dataverzamelingmethoden bestonden uit participerende observatie en verschillende soorten interviews, waaronder semigestructureerde biografische, thematische en foto-eliciterende interviews. Daarnaast maakte ik gebruik van *mapping* tools om de mobiliteitstrajecten en transnationale netwerken van jongeren in kaart te brengen. Door deze verschillende methoden te combineren kon ik dieper inzicht verkrijgen in de impact van mobiliteit op de transnationale connecties van jongeren door de tijd heen.

Empirische bevindingen

Voordat ik in ga op mijn empirische bevindingen, zal ik eerst kort de concepten toelichten die centraal staan in deze studie. Het concept ‘mobiliteitstrajecten’ verwijst naar de fysieke verplaatsingen van jongeren door de tijd heen en tussen verschillende geografische locaties, en de eventuele veranderende familie constellaties die hieruit voortvloeien. Op die manier is het mogelijk om de complexe patronen tussen landen van ‘herkomst’ en ‘verblijf’ vast te leggen. Dit geldt zowel voor korte reizen als voor langere verblijven. Ik bestudeer ‘transnationale connecties’ als bestaande uit verscheidene componenten die aan verandering onderhevig zijn door de tijd heen en onder bepaalde omstandigheden. Om de relatie tussen ‘mobiliteitstrajecten’ en ‘transnationale connecties’ onder de loep te nemen combineer ik een mobiliteits en transnationaal kader. Deze theoretische paradigma’s bieden inzicht in de diverse vormen van mobiliteit waarin jongeren met een migratieachtergrond engageren, en in de manieren waarop ze grensoverschrijdende connecties onderhouden en aangaan. Zodoende voegen ze belangrijke nuances toe aan discussies over de impact van migratie en mobiliteit op de levens van jongeren met een migratieachtergrond.

De overkoepelende onderzoeksvraag heb ik opgesplitst in drie sub-vragen, welke worden behandeld in de drie empirische hoofdstukken. In Hoofdstuk 5 richtte ik me op hoe Nederlands Ghanese jongeren middels fysieke mobiliteit hun eigen transnationale connecties ontwikkelen. Hierbij fungeerde begrafenissen bezoeken in Ghana als een lens waarmee processen van betekenisgeving en kennis genereren zichtbaar werden. Deze twee laatstgenoemde aspecten liggen ten grondslag aan de ontwikkeling van transnationale connecties. De analyse liet zien dat begrafenissen, één van de belangrijkste levenscyclus events in de Ghanese samenleving, jongeren de gelegenheid bood om kennis op te doen over culturele gebruiken - door deze zelf te ervaren en belichamen - en relaties te ontwikkelen met familie in Ghana. Dit hoofdstuk legde de nadruk op de daadkracht van jongeren zelf en laat daarbij zien dat ze niet slechts transnationale connecties reproduceren die hun ouders aan hen hebben overgedragen. Integendeel, jongeren hervormen en creëren nieuw soort connecties gebaseerd op hun eigen behoeften. Deze processen gaan zowel gepaard met uitdagingen als kansen. Hoewel onderbelicht in transnationale migratie studies, liet dit hoofdstuk zien dat relaties met leeftijdsgenoten een significante rol hierin spelen. Ze versterken het gevoel van verbondenheid die jongeren met Ghana ervaren door hen te inspireren en in staat te stellen om te handelen naar hun verschuivende interesses.

Hoofdstukken 6 en 7 richtten zich op twee specifieke manieren waarop de transnationale connecties van jongeren zich manifesteren. Deze komen voort uit de interacties die jongeren hebben met leeftijdsgenoten in de context van hun mobiliteitstrajecten: deelname aan ontwikkelingsactiviteiten, ook wel aangeduid als *giving back* ('teruggeven aan'), en vrijetijdsbesteding. Er is relatief weinig bekend over wat er precies gebeurt tijdens de ontwikkelingsactiviteiten die mensen met een migratieachtergrond, met name jongeren, uitvoeren in het land van 'herkomst' en hoe dit hun motivatie beïnvloedt om transnationaal actief te zijn. Hoofdstuk 6 onderzocht hoe de motivaties van jongeren om deel te nemen aan zogenoemde *giving back* activiteiten zich evolueren in de loop van hun mobiliteitstrajecten. Om dit te kunnen doen traceerde hoofdstuk *giving back* vanaf de plek waar jongeren wonen, naar locaties waar de ontwikkelingsinterventies plaatsvinden en weer terug. De analyse liet zien dat noties van *giving back* worden gevierd in de transnationale settings waarin jongeren zijn ingebed en bijdragen aan een gevoel van doelbewustheid die hen op transnationaal vlak met elkaar verbindt. Ik stel dan ook dat transnationale connecties niet slechts gevormd worden

door etniciteit, zoals vaak wordt benadrukt in de literatuur, maar ook door jongeren en religieuze cultuur en *giving back* activiteiten die plaatsvinden gedurende hun mobiliteitstrajecten.

Tot slot onderzocht Hoofdstuk 7 wat voor impact participatie in vrijetijdspraktijken tijdens reizen naar Ghana heeft op de intieme relaties die jongeren onderhouden met het ‘herkomstland’. Hoewel jongeren studies laat zien dat participatie in vrijetijdspraktijken met lokale leeftijdsgenoten belangrijk is voor het gevoel van *belonging* onder jongeren, is er tot op heden weinig bekend over degelijke praktijken in de context van de transnationale levens van jongeren. Door onderzoek naar bezoeken aan het land van herkomst van tweede-generatie jongeren en jongeren studies met elkaar te combineren, liet Hoofdstuk 7 zien dat vrijetijdspraktijken het proces faciliteerde omtrent het aangaan en onderhouden van onafhankelijke transnationale relaties. Hierbij bouwden deelnemers voort op de connecties die ze hadden gevormd in de loop van hun mobiliteitstrajecten, waaronder met vrienden in hun verblijfsland, familieleden die tot dezelfde generatie behoren en romantische partners in Ghana. Afwijkend van eerdere verblijven in Ghana drukte jongeren hun opkomende gevoel van onafhankelijkheid uit door alternatieve aspecten van het land te verkennen met deze leeftijdsgenoten. Als intense vormen van socialisering, voegde vrijetijdspraktijken een zekere mate van gewooneid toe aan de ervaringen en relaties met leeftijdsgenoten in Ghana. Door aandacht te schenken aan de intersectie tussen het traject van jongeren naar volwassenheid en transnationale mobiliteit, laten de bevindingen zien dat het ‘thuisland’ meer is dan slechts een plek voor het opnieuw verbinden met familie en *roots*.

Theoretische bijdragen

Ik licht hierbij graag vier bijdragen uit van dit proefschrift aan de wetenschap. Ten eerste problematiseert mijn proefschrift dominante opvattingen in literatuur over tweede-generatie jongeren van fysieke mobiliteit als eenmalige events. Ondanks het gegeven dat verschillende soorten mobiliteit de levens van jongeren beïnvloeden, zijn de diversiteit aan mobiteitspatronen tussen hun land van ‘herkomst’ en ‘verblijf’ onderbelicht. Het concept ‘trajecten’ maakt het mogelijk om de verschillende fysieke verplaatsingen van jongeren in hun totaliteit in kaart te brengen. Hierbij is er oog voor tijd-gerelateerde factoren van mobiliteit (d.w.z. de timing, frequentie en tijdsduur) en veranderende familiesamenstellingen in de analyse van de

mobilititservaringen van jongeren, waaronder de personen waarmee jongeren leven en die voor hen zorgen op bepaalde momenten. Zo hielp het mij vast te leggen hoe de mensen, plekken en praktijken die belangrijk zijn in de levensloop van jongeren, door de tijd heen veranderen. Ik richtte mij hierbij in het bijzonder op de fase waarin jongeren de overgang maken naar volwassenheid. Zodoende sluit deze studie aan op recente onderzoekagenda's die de relatie tussen tijd en mobiliteit proberen te ontrafelen.

Hierop voortbordurend laat mijn onderzoek zien dat transnationale connecties gezien moeten worden als voortdurende processen in plaats van als gefixeerde entiteiten die ofwel afwezig of aanwezig zijn, zoals vaak benadrukt wordt in de literatuur. Mijn empirische bevindingen laten zien dat transnationale connecties transformeren door de tijd heen, en als gevolg van kritische levensgebeurtenissen en veranderende omstandigheden in het land van 'herkomst'. Studies die oog hebben voor de procesmatige aard van transnationale connecties richten zich voornamelijk op mensen in onzekere posities zoals asielzoekers of ongedocumenteerde migranten, wiens ervaringen verschillen van die van de deelnemers in deze studie. De laatstgenoemden hebben meer mogelijkheden om mobiel te zijn dan meer gemarginaliseerde groepen. Zoals blijkt uit Hoofdstuk 3, zijn de meeste jongeren in dit onderzoek - zowel behorend tot de eerste en tweede generatie - mobiel tussen Nederland en Ghana. Hierin zijn ze niet uniek; recente studies laten zien dat de meeste jongeren met een migratieachtergrond mobiel zijn tussen het land van 'herkomst' en 'verblijf'. Mijn bevindingen kunnen dus ook relevant zijn voor andere transnationale jongeren.

Ten tweede draagt mijn studie bij aan een meer genuanceerd begrip van de daadkracht van jongeren in transnationale processen vanwege de focus op micro-level processen die spelen tijdens de reizen van jongeren naar Ghana. De meeste studies over de tweede-generatie benadrukken de centrale rol die ouders spelen in het overdragen van transnationale oriëntaties. Er is minder bekend over de manieren waarop jongeren hun eigen netwerken en connecties vormen. Een belangrijke bevinding uit mijn onderzoek is dat fricties die jongeren ervaringen tijdens reizen niet noodzakelijkerwijs resulteren in een afnemend gevoel van transnationale verbondenheid zoals vaak geïmpliceerd wordt in de literatuur. In tegendeel, mijn dissertatie laat zien dat spanningen een generatieve kracht kunnen hebben. Ze brengen jongeren namelijk

in de gelegenheid om betekenis te geven aan hun getransformeerde transnationale banden, waaruit vervolgens nieuwe vormen van *engagement* ontstaan.

Daarnaast vestigt mijn dissertatie aandacht op het feit dat de daadkracht van jongeren is ingebed in bredere sociale contexten waar zij onderdeel van zijn en niet slechts gezien kan worden als een individueel streven. Jongeren navigeren transnationale settings en worden hierbij blootgesteld aan diverse normen en waarden die van invloed zijn op de manieren waarop ze betekenis geven. Zo kwam naar voren dat religieuze en jeugd groepen, en de bredere diaspora gemeenschap, de transnationale connecties van jongeren sterk beïnvloeden. Zodoende bouwt mijn dissertatie op studies die de relatie in acht nemen tussen transnationale connecties en de sociale structuren waarin individuen ingebed zijn.

De derde bijdrage van dit proefschrift is dat het heeft laten zien dat de emotionele en affectieve reacties van jongeren op hun mobiliteitservaringen ontstaan in interacties en ontmoetingen met anderen en dus niet slechts individueel van aard zijn. Emoties hebben de potentie om affectieve atmosferen te bevorderen, welke transnationale connecties stimuleren. Zo kwam in mijn onderzoek naar voren dat populaire cultuur en sociale media een belangrijke rol spelen in het prikkelen van emoties en zintuigen. Dit toont het belang aan van het in acht nemen van jongeren cultuur om een beter begrip te krijgen van de *affects* die de transnationale connecties van jongeren vormen.

Tot slot is mijn studie innovatief op methodologisch vlak. In tegenstelling tot veel studies over jongeren met een migratieachtergrond, heb ik ten eerste jongeren in dit onderzoek betrokken als de voornaamste deelnemers en hun perspectieven en ervaringen centraal gesteld. Ten tweede heb ik niet slechts data verzameld over de mobiliteit van jongeren en hun transnationale connecties in het land waarin ze wonen, maar ook tijdens hun reizen naar het land waar zijzelf of hun ouders geboren zijn. Hoewel deze benadering zelden wordt toegepast, maakt dit het mogelijk om meer inzicht te verkrijgen in de emotionele en belichaamde aspecten van mobiliteit. *Mobility mapping* hielp mij om de reiservaringen van jongeren vervolgens te plaatsen in de context van hun bredere mobiliteitstrajecten. Ten vierde heb ik in plaats van een synchronische benadering, wat gangbaarder is, een diachronische benadering toegepast. Dit bood mij de mogelijkheid om te begrijpen hoe jongeren betekenis geven aan hun

mobilitatservaringen op verschillende momenten in het onderzoek. Zo kon ik door het afnemen van interviews vóór, tijdens en na reizen naar Ghana inzicht krijgen in de processuele aard van transnationale connecties en de rol die emoties en affect hierin spelen.

Kortom, door jongeren in mijn onderzoek te betrekken als producenten van kennis over hun eigen levens, hen te 'volgen' op hun reizen naar Ghana en een diachronische benadering toe te passen, biedt dit onderzoek een meer genuanceerd begrip van de veelzijdige factoren die de transnationale connecties van jongeren vormen door tijd en ruimte heen.